

Cultuur
Film
Media
Boeken
Theater
Muziek
Beeldende kunst
Agenda

Niemand wist hoe intensief en veel hij zélf schilderde



Tien jaar geleden staat Piet Braaksma in het Rijksmuseum in Amsterdam stil voor het schilderij *Morgenit langs het strand*. Hij kijkt er ademloos naar en prevelt: 'Dit is perfect. Hij sit alles yn wat in skilderij wêze moat.' De stijl, de sfeer. Braaksma voelt verwantschap met dit werk van de overgevoelige Haagse School-schilder Anton Mauve (1838-1888). Hij staart naar de karaktervolle paarden, de ene viervoeter trots, de andere lomp, boerepaard en aristocraat – alle rijden in het ochtendlicht over het strand.

Er zijn weinig toonaangevende musea, die Piet Braaksma (1963-2020) niet heeft bezocht. De schilderkunst is zijn absolute passie. Niemand wist hoe intensief en veel hij zélf schilderde.

Broers en zus treffen in zijn woning in Stiens honderden schilderijen en tekeningen aan. De broers Jan, Gerrit en Frits en zus Nienke denken vrijwel meteen aan een postuum eerbetoon in de vorm van een besloten mini-expositie. Ze nodigen mensen uit die hem de laatste eer brachten.

Piet Braaksma is in het dagelijks leven kwaliteitscontroller bij een producent van aandrijfmechanismes. Hij schildert liefst in stilte in een achterkamerij. Te veel exposure staat ver van zijn persoonlijkheid. Maar toch, die ene keer is hij niet de observator, zoals bij Mauve, maar wordt zijn werk bewonderd. De nieuwsgierigheid is namelijk gewekt bij LC-kunstrecesent Sytse Singelsma. Bij een groepsexpositie valt het oog van de kunstcriticus op het werk van de voor hem onbekende Braaksma.

Als een trotse broer laat Jan Braaksma aan Piet de positieve recensie zien. Piet schrijft en slaat de krant meteen weer dicht. „Hy koe dêr net mei omgean“, zegt Jan Braaksma. Complimenten bouwen voor het gevoel van de kunstenaar een verwachtingspatroon, waar hij zich ongemakkelijk bij voelt.

Het afgelopen anderhalf jaar is Piets oeuvre met het oog op de beoogde mini-tenoonstelling door de handen van de familie gegaan. Zijn stijl is enigszins vergelijkbaar qua onderwerpkuzes en stijl met die van de Haagse school, maar Braaksma hanteert een duidelijk lossere toets. Net als Mauve hield hij van het schilderen van paarden en schapen, al koos De Haagse School-schilder altijd voor de combinatie van mens en dier.

De stijl van Piet Braaksma houdt het midden tussen impressionisme en expressionisme. Met weinig streken weet hij leven te brengen in de voorstelling. Geen gepriegeld, geen gemarchandeerd. Alles lijkt raak. De portretten die hij schildert vertellen onomstotelijk een verhaal, niet altijd mild en soms aan de zelfkant van de maatschappij, maar altijd overtuigend.

ROUW EN WEEMOED

Er ligt de eerste maanden een zweem van rouw en weemoed over de 250 werken die vanuit zijn woning zijn vervoerd naar de voormalige videotheek Poorte in Sint Anna-parochie, de plek waar de tentoonstelling wordt ingericht. Maar die verdwijnt met de tijd. In de betrekkelijk kleine ruimte van ongeveer 12 vierkante meter is met palles een expositieruimte gecreëerd. Jan Braaksma kijkt naar de uitgestalde schilderijen. „We kenne der mar in fraksje fan. Dit jier fan

Hij is als schilder onbekend, zijn nalatenschap in kunst groots. Piet Braaksma had soms last van een getormenteerde ziel. Na een lange en moeilijke periode stapte hij op 18 januari 2020 uit het leven, familie en vrienden in shock achterlatend. Zijn familie vertelt nu in fragmenten het verhaal achter de man van uitersten en eert hem met een besloten mini-expositie.

Tekst Sybe Joostema

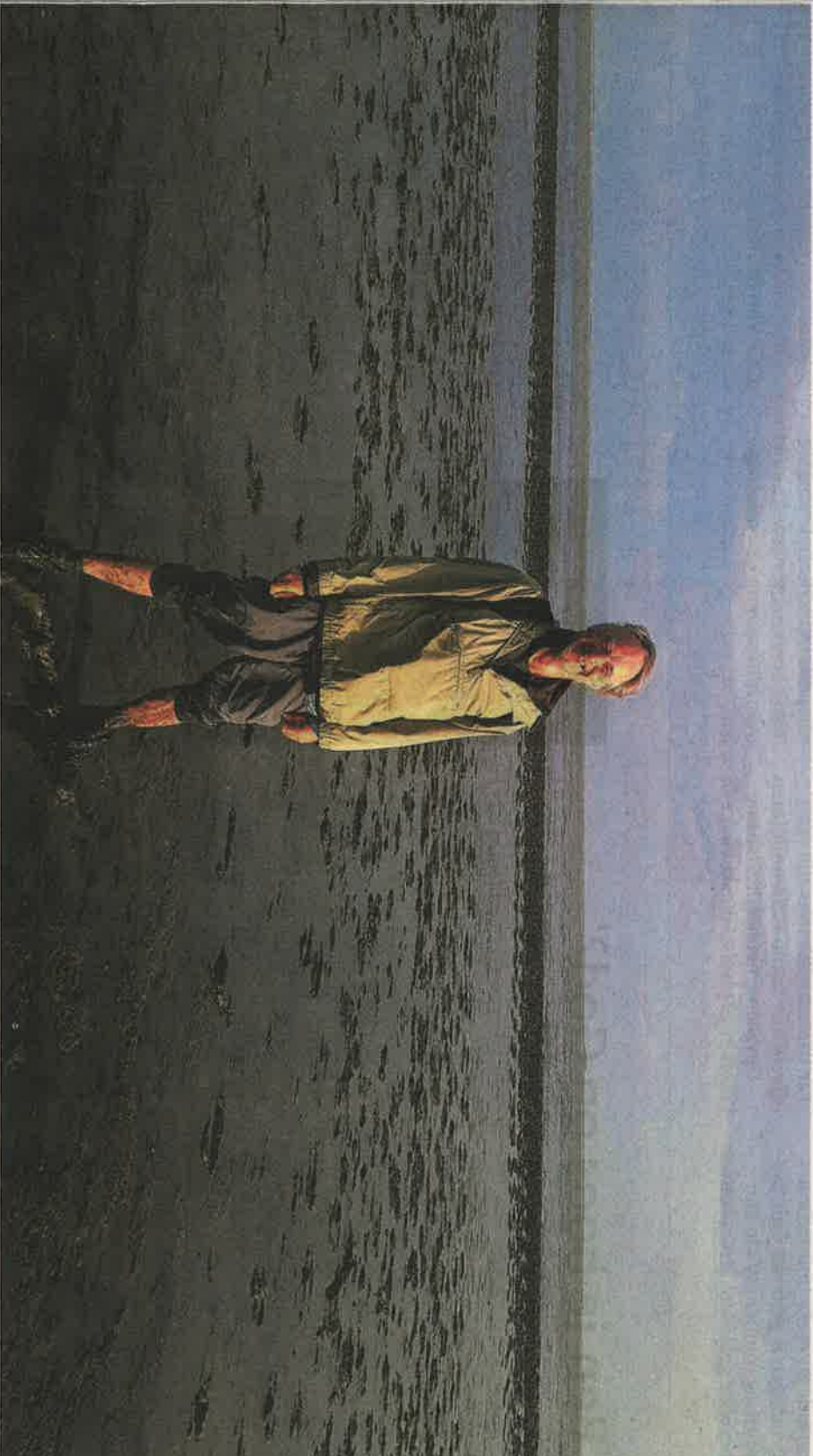
Schilder onbekend, nalatenschap groots



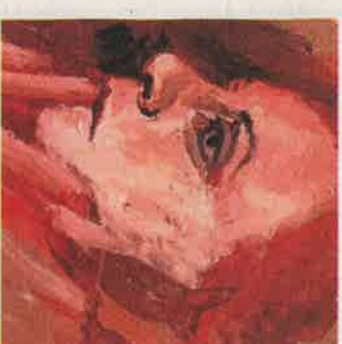
tartieding op de eksposysje is ien stik rouw-ferwurking.”

Op een van de indrukwekkende schilderijen lijkt het licht van de ochtendzon zich een weg te banen door de Van Gogh-achtige knoestige boomknaag rond de kerk. Het lijkt een onbeslist gevecht. De schaduwzijde en sprankelend licht zorgen echter voor evenwicht in zijn schilderijen. Hij schildert ook veel boerderijdieren in het landschap in die herkenbare sfeer. In de laatste periode dat hij werkt, legt hij zich toe op die massieve Friese kerken uit de Noordwesthoek. „Ik bin doe wolris by him west. Hy besocht dy technyk goed foarelkoar te krijen. Dat wie wol wrotten“, vertelt broer Gerrit Braaksma.

Het zegt iets over de aanpak van Piet Braaksma. Hij werkt als een professional en kijkt naar zijn helden. Onder wie George Hendrik Breitner, een pionier uit de eind 19de eeuw, die hij bewondert, en als eerste de fotografie inzet als middel om als kunstschilder grip te krijgen op complexe bewegingen van bijvoorbeeld paarden. Braaksma heeft ook die werkwijze benut. In het maakproces is hij bepaald geen onzekere kunstenaar. Het is geen gepriegeld of breiwerk, maar het werk van een artiest en vakman. Zijn schilderijen



Piet Braaksma, onzekerheid is de rode draad in zijn leven.



In de wintermaanden wordt er een website openbaar met een overzicht van het werk van Piet Braaksma. Hebt u hulp nodig? Neem dan contact op met 113 Zelfmoordpreventie via 0800 0113.

als hobby gezien. Jan Braaksma kijkt op: „Ik snap de ynlloed derfan foar Piet. Sels bin ik wol as musikant aktyf neist myn wurk. As ik in tydsje gitaar spylje en sjong, fiel ik my lokkich, mar ek ekkes skuldich. Ferlerne tiid. Sa wie dy tiid.”

UITERSTEN

Uitersten. Avontuur betekent voor Piet Braaksma schilderen in een atelier van een paar vierkante meter. Toch hij breekt hij er soms uit en maakt enkele verre reizen: trips naar Australië, Nieuw-Zeeland en Indonesië, laatstgenoemde met zijn eerste liefde Hilde. Zij komt ook de schilderijen bekijken in Sint Annaparochie en vertelt met weemoed over haar ex-vriend, die het toen ook al niet altijd gemakkelijk had. „Al dy ferhalen binne pu-zeistikles dy’t yn elkoar falle. Se meitsje it byld fan Piet foar ús kompleter”, vindt broer Jan.

Piet Braaksma is vaker een man van uitersten. Niet in het middelpunt van de belangstelling willen staan, maar toch vanaf zijn 26ste negen jaar drummer bij de folkband Feetwarmers. „Mar wol achter in drumstel, dêr’t er achter ferskûlje koe”, glimlacht Jan. „Hy spile earst as drummer by ús band Storing. Yn it strânpaviljoen fan Hyfpen binne wy in kear foar in feest ynhierd. Wy spylje meastal stevige nûmers, mar it die bliken dat it in gearkomste foar âlderen wie. Doe binne wy mar wat minder hurd begongen te spyljen en ek wat stadiger. Pyt lei dan dûbeld fan it laistsjen.”

Piet Braaksma schrijft in de periode van negen jaar dat hij bandid is één, iers getint, lied: *Freedom Holiday Cruise*, te vinden op Spotify. „De opname fan dat fleurige liet duorre in dei”, weet Nienke. „Hy miste gewoanwei selsfertrouwen, mar it klonk goed.” De kunstenaar leeft teruggetrokken. Maar

spiegelen ook zijn ziel. Alle portretten vertellen in de stilte onder de vernis zijn verhaal. Na dat triomfantelijke proces slaat bij hem soms de onzekerheid toe, die hem beletten om zijn werk even triomfantelijk te tonen. Het beeld ontstaat dat hij die afwisseling met zijn dagelijkse werk als kwaliteitscontoller bij Tebel Pneumatiek in Leeuwarden nodig heeft. Gerrit: „Dat wurk paste net sa goed by Piet. Je moatte mei teloarstelling fan klant en produsint omgean kinne.” Hij maakt zich – in de hoop op een meer creatieve baan – het cad-ontwerpekenen eigen, ook wel 3D-tekenen genoemd. Het bedrijf waar hij 30 jaar werkte, stelt hem kort zo’n functie in het vooruitzicht. Tot zijn teleurstelling komt het er niet van.

URGENTE

Het enige dat beklift, is de urgente voor Piet Braaksma om te schilderen, niet om te tonen. Hij groeit als kind op in Alde Leie, als zoon van aardappelveredelaar Henk en Baukje Braaksma. Op school signaleert directeur Henk Trul meteen zijn tekenalent. Hij noemde hem zelfs een teken genie, vertelt zijn dochter Sophie. „Sa skoatich wie Trul noait mei komplimenten”, glimlacht Jan Braaksma.

Thuis hebben de immens populaire geïllustreerde verhalenboeken van Rien Poortvliet een grote aantrekkingskracht. Hij schildert de illustraties na. Ook is hij fan van Rembrandt.

Na de lagere school maken complimenten in het overigens warme gezin plaats voor de naordogse calvinistische inslag van: de handen uit de mouwen steken en de voeten in de klei. Kies een vak.

Henk Braaksma is als aardappelveredelaar succesvol en staat aan de wieg van de consumentenproducten van Friesland. Kunst wordt

bij familiefeestjes of uitjes met zijn vrienden kan hij uitbundig meedoen, dan zet hij de feesthoed op. „As hy him earne fertroud mei bekende minsken thús fiede, koe er wol los gaan”, vertelt Nienke. „By guon dy’t er net koe, wie dat net sa.”

Onzekerheid, het is de rode draad in zijn leven. Illustratief is ook het verhaal rond de opdracht voor een schilderij van een vrachtauto en een oude roestige tractor. Hij schildert stijlvol de vrachtauto en de blauwe roestige trekker in een winterdecor. „En echt, sa goed lukt”, vindt Jan Braaksma. Op een feestje overhandigt hij het schilderij niet, maar vraagt hij naar de autosleutels van de nieuwe eigenaar, en pakt het schilderij uit zijn eigen kofferbak en legt het in de andere. Geen exposure.

Piet woont en schildert lange tijd in zijn eenje in Oudebildtzijl. Hij kampt in het buitengebied met een sluimerend drankprobleem. Later verhuist hij naar Stiens, waar niemand hem kent, waar hij de Sint Vituskerk in het vizier heeft. Zo teruggetrokken hij daar leeft, zo ver van iedereen stopt hij zijn schilderijen weg.

LIED OVER PIET BRAAKSMA

Het levensverhaal en -einde van Braaksma gaat veel mensen uit zijn naaste omgeving aan het hart. Ook zwager Sytse Haima. De Friese songwriter en zanger ziet het verdriet bij zijn partner Nienke Braaksma en schreef het lied *Gjinien dy’t it wist*, een lied op zijn nieuwste Friestalgje cd *Rûs op ‘e line*. Een fragment: ‘It libben is soms hurd en swier foar de minsken, sa as foar myn sweager. En al komt de wrâld ta stilstoan, wy moatte troch.’

Jan Braaksma kijkt op als Nienke refereert aan dat lied. „Hy seit it sa’t it is.” Er valt een stilte.